

แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ย่านเมืองเก่า บ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

Development Guidelines for Cultural Tourism Promotion : A Case Study of Ban Singha Tha Old Town, Mueang District, Yasothon Province

นเรรัตน์ ธงภักดี¹ และ โอชญญา บัวธรรม²

Nareerat Thongphuk¹ and Ochanya Buatham²

Received : 7 มี.ค. 2563

Revised : 6 เม.ย. 2563

Accepted : 7 เม.ย. 2563

บทนำ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทและศักยภาพของโฮมสเตย์ในชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ของชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า จำนวน 364 คน และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนหน่วยงานเอกชน ตัวแทนชุมชน จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการใช้แนวคิด SWOT ผลการวิจัยพบว่า บริบทและศักยภาพของโฮมสเตย์ในชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า มี 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่พัก 2) ด้านอาหารและโภชนาการ 3) ด้านความปลอดภัย 4) ด้านอัยยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้าน 5) ด้านรายการนำเที่ยว 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม 7) ด้านวัฒนธรรม 8) ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์ 9) ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ 10) ด้านประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์ มี 4 ด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล เมื่อนำข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ร่วมกัน สามารถเสนอแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ของชุมชน โดยผู้ประกอบการจะต้องปรับปรุงที่พักของตนให้สะอาด ปลอดภัย มีความเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีรายการนำเที่ยวที่ทันสมัย อนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : ศักยภาพของโฮมสเตย์, การมีส่วนร่วมของชุมชน, เมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า

Abstract

The purposes of this study were 1) to examine the local context and potential of the homestays in Ban Singha Tha old town, 2) to observe the local community participation in developing the potential of homestay and 3) to provide guidelines for homestay development in Ban Singha Tha old town in order to promote the cultural tourism of Mueang district, Yasothon province. This study was conducted in the manner of a mixed method research. A questionnaire was used to collect qualitative data with a sample group of 364 Thai tourists who came to visit Ban Singha Tha old town. Moreover, a semi-structured interview form was used for collecting qualitative data with a sample group of 15 participants from government organizations, private sectors, and local people. The statistics used for analyzing the data

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อีเมล: nareerat.tk1@gmail.com

² ดร.อาจารย์ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student Program in Tourism and Hotel Management, Faculty of Tourism and Hotel Management, Mahasarakham University, Email: nareerat.tk1@gmail.com

² Dr., Lecturer in Faculty of Tourism and Hotel Management, Mahasarakham University

were percentage, mean, standard deviation and SWOT analysis was employed for analyzing the qualitative data. The result of this research was divided into three aspects: Firstly, context and the potential of the homestays were managed in 10 aspects: 1) accommodation, 2) food and nutrition, 3) safety, 4) friendly hospitality, 5) tour programs, 6) natural resources and environment, 7) culture, 8) creating product value, 9) community management of the homestay group, and 10) public relations. In addition, homestays' potential in Ban Singha Tha old town was generally rated at a high level. Secondly, the community participated in developing the potential of homestay in four areas: decision making, management, benefits, and evaluation. For guidelines to develop homestays of the Ban Singha Tha old town including the following: the business owners were required to improve and renovate their accommodations with sanitation and safety as well as they should be a friendly and nice host. The touring program should be updated and preserve the culture and environment. It was also necessary to improve the quality and create diversity of local products. These guidelines would allow the community to define their own direction for tourism development in the future.

Keywords : Homestay Potential, Community Participation, Ban Singha Tha Old Town

บทนำ

การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้สถานการณ์ในประเทศเต็มไปด้วย ความไม่แน่นอน มีความไม่มั่นคงทางการเมือง อีกทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่สำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจของประเทศ ให้เติบโตไปได้ในท่ามกลางสถานการณ์ดังกล่าวนี้ จากการแถลงข่าวรายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว ฉบับที่ 7 (เดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2560) การท่องเที่ยวภายในประเทศสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศได้สูงถึง 2.3 แสนล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.53 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560 : 4-5) จากการขยายตัวดังกล่าวทุกภาคส่วนจะต้องคำนึงถึงการให้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและต้องมีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวนับเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ เป็นหัวใจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552 : 21-22) ดังนั้นประเทศไทยจะต้องเตรียมพร้อมรองรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

การท่องเที่ยวได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขาย เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่สนใจ จะเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงซื้อของที่ระลึก ที่เป็นงานหัตถกรรมและงานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในประเทศนั้น การท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวนี้เราเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, 2555 : 1-5) ซึ่งประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากมาย “โฮมสเตย์” เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอย ภายในบ้านเหลือสามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทนและจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร (กรมการท่องเที่ยว, 2554 : 59-63) โดยการจัดสรรพื้นที่ บ้านพักเพื่อบริการนักท่องเที่ยว แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมประจำถิ่น ภายใต้ศักยภาพและการยอมรับ ของชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552 : 5-7) จังหวัดยโสธรก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต

อีกทั้ง ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย เช่น วัดมหาธาตุ วัดพระพุทธรบาทยโสธร พระธาตุก่องข้าวน้อย แหล่งโบราณคดี ย่านเมืองเก่าชุมชนบ้านสิงห์ท่า และยังมีประเพณีที่มีความน่าสนใจ เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554 : 98) จากสถิติของภาคการบริการและการท่องเที่ยวของจังหวัดยโสธร พบว่าในระหว่าง ปี 2554-2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและรายได้จากการท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน โดยในปี 2554 มีจำนวน นักท่องเที่ยว 433,652 คน มีรายได้ 492.95 ล้านบาท และในปี 2558 นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 513,244 คน มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 609.18 ล้านบาท (สำนักงานจังหวัดยโสธร, 2560 : ออนไลน์) ชุมชนบ้านสิงห์ท่า เป็นย่านเมืองเก่าที่ปรากฏนามอยู่ในประวัติศาสตร์ การก่อตั้งเมืองปัจจุบัน บริเวณนี้ยังคงมีตึกแถวโบราณที่มีรูปทรงและลวดลายงดงามและได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า เหมาะแก่การท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง เป็นย่านการค้าตั้งแต่สมัยโบราณ และได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นในสมัยฝรั่งเศสเข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคนี้ จึงมีการนำเข้าช่างฝีมือจากเวียดนามจำนวนมากเข้ามาสร้างบ้านเรือน ทำให้บ้านเรือนในชุมชนนี้มีรูปแบบศิลปกรรมแบบจีนผสมยุโรป งดงามแบบซิโนโปรตุกีส (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560 : ออนไลน์)

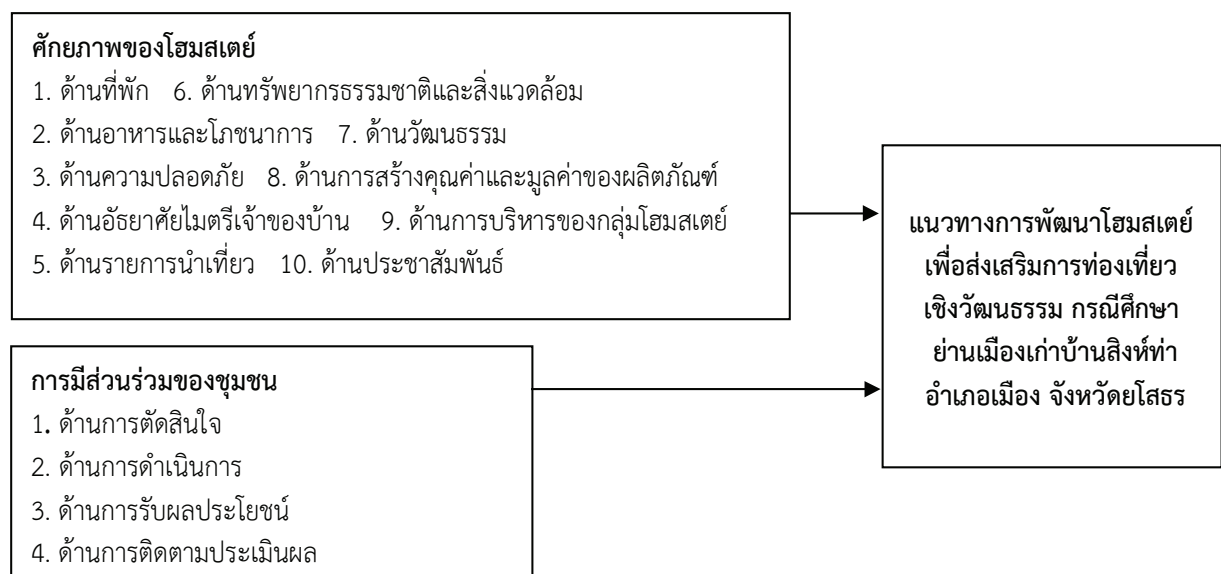
จากสภาพปัจจุบัน ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่าได้เปิดบริการโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น การเปิดให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ การจัดถนนคนเดินและกิจกรรมท่องเที่ยวภายในชุมชน อีกทั้งบ้านสิงห์ท่ายังอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อาทิ วัดสิงห์ท่า วัดมหาธาตุ และศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางศิลปวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่ายังมีจำนวนน้อย จากสถิติของชมรมอนุรักษ์มรดกยโสธร เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา (ชมรมอนุรักษ์มรดกยโสธร, 2559 : 89) ซึ่งอาจจะเกิดจากการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ต่อเนื่อง ทำให้ไม่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวมากนัก อีกทั้งยังขาดความร่วมมือในชุมชนและภาครัฐในการพัฒนาศักยภาพของโฮมสเตย์ในชุมชนอย่างจริงจัง จากข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบริบทของชุมชนรวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามประเมินผล และศักยภาพของโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร และหน่วยงานต่าง ๆ หรือชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกันสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์ของตนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพของโฮมสเตย์ในชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์ของชุมชนย่านเมืองเก่า บ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ของชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด ดังนี้ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2551 : 1-3) และ Cohen and Uphoff (1981 : 22) ดังแสดงในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 7,000 คน (ชมรมอนุรักษ์มรดกยโสธร, 2560 : 45)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 364 คน โดยเปิดตารางเครซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling Random)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ท้องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยโสธร 1 คน นักวิเคราะห์นโยบายและแผน (กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว) 1 คน เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว 1 คน นักวิชาการวัฒนธรรม 1 คน และนักพัฒนาชุมชน 1 คน ตัวแทนหน่วยงานเอกชน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานชมรมอนุรักษ์มรดกยโสธร 1 คน และคณะกรรมการฯ ชมรมอนุรักษ์มรดกยโสธร 4 คน ตัวแทนชุมชน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานชุมชน 1 คน ผู้ดูแลโฮมสเตย์ในชุมชน 3 คน มัคคุเทศก์ท้องถิ่น 1 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ ภูมิฐานะ สถานภาพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ศักยภาพของโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย 10 ด้าน ได้แก่ ด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านอัยาศัยไมตรีเจ้าของบ้าน ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ ด้านประชาสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า มี 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 33 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาโฮมสเตย์ของชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้สำหรับสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนหน่วยงานเอกชน และตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา ศักยภาพโฮมสเตย์ของชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ การติดตามประเมินผล ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open - Ended Question) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการเสนอแนะแนวทาง การพัฒนาโฮมสเตย์ของชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า เพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

2.3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.3.1 แบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามนั้นมาปรับปรุงแก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุดไป try out กับกลุ่มอื่นที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา และได้คำนวณน้ำหนักปัจจัย (factor loading) อยู่ในระหว่าง 0.029 ถึง 0.824 และค่าความเชื่อมั่น Cronbach's alpha เท่ากับ 0.841

2.3.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นั้นผู้วิจัยได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ด้านเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วดำเนินการจัดทำฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.1 การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

3.1.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 364 ชุด

3.1.2 ขอบหนังสือราชการจากคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยส่งไปยังเจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้องกับการสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

3.1.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 364 คน ระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2561 ด้วยตนเอง

3.1.4 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถาม

3.1.5 นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาข้อมูลทางสถิติ

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.2.1 ทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย ตัวแทนหน่วยงานเอกชน และตัวแทนชุมชน จำนวน 15 คน

3.2.2 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์มีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพของโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 10 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ประกอบด้วย ร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับบรรยาย และสรุปผลการดำเนินการวิจัย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ (Content Analysis) ดังนี้

4.2.1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนหน่วยงานเอกชน ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า โดยจัดกลุ่มประเด็นสำคัญของคำถามในแต่ละตอน

4.2.2 วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของศักยภาพโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จากข้อมูลหัตถ์และข้อมูลปฐมภูมิ

4.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ได้จากการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนหน่วยงานเอกชน ตัวแทนชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า

สรุปผล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.05 มีอายุ 25-34 ปี ร้อยละ 34.24 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 64.38 มีรายได้ 10,001-15,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 58.90 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 21.09 มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอีสาน ร้อยละ 52.60 และมีสถานภาพโสด ร้อยละ 47.39

2. ผลการศึกษาบริบทและศักยภาพของโฮมสเตย์ในชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร มี 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่พัก 2) ด้านอาหารและโภชนาการ 3) ด้านความปลอดภัย 4) ด้านอสังหาริมทรัพย์ของเจ้าของบ้าน 5) ด้านรายการนำเที่ยว 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม 7) ด้านวัฒนธรรม 8) ด้านการสร้างความคุณค่าและมูลค่า

ผลิตภัณฑ์ 9) ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ 10) ด้านประชาสัมพันธ์ ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตาราง

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีต่อศักยภาพโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่า บ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยรวม

ศักยภาพโฮมสเตย์	\bar{X}	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านที่พัก	3.94	0.78	มาก
2. ด้านอาหารและโภชนาการ	4.04	0.76	มาก
3. ด้านความปลอดภัย	4.07	0.80	มาก
4. ด้านอัยาศัยไมตรีเจ้าของบ้าน	4.13	0.80	มาก
5. ด้านรายการนำเที่ยว	4.00	0.75	มาก
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม	4.02	0.83	มาก
7. ด้านวัฒนธรรม	4.11	0.77	มาก
8. ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์	4.09	0.80	มาก
9. ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์	4.11	0.78	มาก
10. ด้านประชาสัมพันธ์	4.10	0.75	มาก
รวม	4.06	0.78	มาก

จากตาราง 1 พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ได้แก่ ด้านอัยาศัยไมตรีเจ้าของบ้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมาได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.11$) และด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ ($\bar{X} = 4.11$) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์ของชุมชนย่านเมืองเก่า บ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) การตัดสินใจ 2) การดำเนินการ 3) การรับผลประโยชน์ 4) การติดตามประเมินผล สรุปได้ว่า ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์ ของชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า มีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และคนในชุมชน โดยทั้ง 3 กลุ่มนี้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ กำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว มีการประชุมหารือและตัดสินใจร่วมกัน โดยที่หน่วยงานภาคเอกชน และชุมชนเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรง และมีรายได้เสริมจากการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร รวมทั้งกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ รายได้เหล่านี้ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชน สามารถดำเนินงานและทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน แต่ยังไม่มีการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการภายในชุมชน และคนในชุมชนยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน และผลสรุปการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า สรุปได้ดังแสดงในตาราง

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า จังหวัดยโสธร

จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
1. มีเอกลักษณ์ทางด้านสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นสวยงามได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี	1. สถานที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ	1. หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ทำให้ชุมชนมีโอกาสพัฒนา และรายได้เข้ามาสู่ชุมชน	1. การชะลอตัวทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
2. ชุมชนมีความปลอดภัยสูง เนื่องจากคนในชุมชนให้ความร่วมมือในการดูแลความปลอดภัยและไม่เคยมีคดีเกิดขึ้นในชุมชน	2. ในช่วงเทศกาลมีที่พักไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	2. หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดยโสธร	2. การแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่รุนแรง
3. มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย	3. ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอและยังไม่มีป้ายบอกทางเข้าที่ชัดเจน	3. ความนิยมของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีมากขึ้น	

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ของชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากบริบทและศักยภาพของโฮมสเตย์ในชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า มาวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิจัย ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ ประกอบกับการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า มาวิเคราะห์ร่วมกัน และจัดทำแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ของชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร มี 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่พัก ผู้ประกอบการทั้งภาครัฐภาคเอกชน และคนในชุมชนควรมีการส่งเสริมการทำนุบำรุงสถาปัตยกรรมท้องถิ่นของชุมชนไว้ และปรับปรุงที่พักของตนให้สะอาด ปลอดภัย มีป้ายบอกเส้นทางที่ชัดเจนเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงโฮมสเตย์ได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น 2) ด้านอาหารและโภชนาการเจ้าของบ้านพักควรเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวที่เข้าพักมีส่วนร่วมในการประกอบอาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน โดยให้นักท่องเที่ยวสามารถปรับรายการอาหารตามความต้องการของตนเองได้ 3) ด้านความปลอดภัยเจ้าของบ้านพัก ควรมีอาสาสมัครประจำบ้านที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้ไว้ติดบ้านเสมอ และควรเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น 4) ด้านอัยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้าน เจ้าของบ้านพัก ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสและมีอัยาศัยที่ดี เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเข้าพักมากยิ่งขึ้น 5) ด้านรายการนำเที่ยวชุมชนควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้มีความหลากหลายและแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น เพื่อตอบสนองกับความสนใจของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มและควรจัดให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการนำเที่ยว ตลอดจนพัฒนาความรู้ของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอยู่เสมอ 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปดูแลและตรวจสอบคุณภาพ และสภาพปัจจุบันของทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชนอย่างต่อเนื่องและบำรุงรักษาธรรมชาติทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติของท้องถิ่น ตลอดจนสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวให้ใช้ทรัพยากรอย่างพอดี 7) ด้านวัฒนธรรมภาครัฐควรมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนเก่า เนื่องจากโฮมสเตย์ในชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า นั้นยังเป็นบ้านเรือนที่มีสถาปัตยกรรมแบบโคโลเนียล ตลอดจนการรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนไว้ไม่ให้เสื่อมสลายไปตามกาลเวลา 8) ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพให้แก่ชาวบ้านท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวมาอบรมให้ความรู้กับคนในชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการให้บริการ และยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างคุณค่าและมูลค่าจากผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์

ของชุมชน 9) ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ควรมีการจัดประชุมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดกฎ กติกา และการทำงานร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ และสามารถแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น 10) ด้านประชาสัมพันธ์ภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุน ด้านการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ และแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรมีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

1. บริบทและศักยภาพของโฮมสเตย์ในชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

จากการศึกษาพบว่า บริบทและศักยภาพของโฮมสเตย์ในชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า ประกอบด้วย 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่พัก 2) ด้านอาหารและโภชนาการ 3) ด้านความปลอดภัย 4) ด้านอัยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้าน 5) ด้านรายการนำเที่ยว 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) ด้านวัฒนธรรม 8) ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าผลิตภัณฑ์ 9) ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ 10) ด้านประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นศักยภาพของโฮมสเตย์ ที่เป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีซึ่งสอดคล้องและเหมาะสมกับการพัฒนาโฮมสเตย์นั้น เป็นเพราะว่ากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557 : 12) ได้มีการกำหนดมาตรฐานโฮมสเตย์ไว้ 10 ด้านอย่างชัดเจนนั้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการได้นำมาเป็นแนวทางเพื่อการดำเนินงานในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรุ่งอรุณ ศุภกฤตอนันต์ (2553 : 137-138) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวของที่พักแบบโฮมสเตย์ กรณีศึกษาโฮมสเตย์บ้านลาดสมดี ตำบลกุศกร อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของโฮมสเตย์ ประกอบด้วย 1) ด้านที่พัก 2) ด้านอาหาร 3) ด้านความปลอดภัย 4) ด้านอัยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้าน 5) ด้านรายการนำเที่ยว 6) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 7) ด้านรายได้เสริมและการเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภัคศิษฐ์ ชัยชนะเจริญ (2559 : 85-89) ได้ศึกษาเรื่อง มาตรฐานโฮมสเตย์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานโฮมสเตย์ มี 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่พัก 2) ด้านอาหารและโภชนาการ 3) ด้านความปลอดภัย 4) ด้านอัยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิก 5) ด้านรายการนำเที่ยว 6) ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 7) ด้านวัฒนธรรม 8) ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน 9) ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ 10) ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์ของชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

จากการศึกษา พบว่าแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วม 3 ส่วน คือ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และคนในชุมชน ในการวางแผนการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ และตัดสินใจร่วมกัน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน สนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินงานและทำงานร่วมกัน รวมทั้งประเมินผลให้สำเร็จตามเป้าหมายสอดคล้องกับตรรกะนี้ เอมพันธุ์ (2550 : 26) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการจัดการท่องเที่ยวในหมู่บ้านบัวสายโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ภาครัฐ เอกชน และชุมชนมีส่วนร่วม นับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล โดยมีการประชุมวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน รวมไปถึงการตัดสินใจทำแผน/โครงการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์ของชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

จากผลการศึกษา พบว่าแนวทางการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า ควรมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน โดยส่งเสริมการทำนุบำรุงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชุมชนไว้ เนื่องจากสถาปัตยกรรมเหล่านี้เป็นตัวบ่งบอกและสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ รวมถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนภาครัฐควรมีการพัฒนาสาธารณูปโภค เช่น ป้ายบอกเส้นทางไปโฮมสเตย์แต่ละหลังที่อยู่ภายในชุมชน เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึง

โฮมสเตย์ได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น และภายในชุมชนควรมีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนให้มีความหลากหลาย อีกทั้ง ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ แสดงความคิดเห็น รวมไปถึงการอบรมให้แก่เจ้าของบ้านในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีอัธยาศัย และการบริการที่ดี เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2557 : 34) กล่าวว่า ในด้านการจัดกิจกรรมที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ควรที่จะมีการรวมกลุ่มจัดตั้งในรูปแบบของกลุ่ม/ชุมชน/ชมรม/สหกรณ์ ซึ่งสมาชิกและคนในชุมชนจะต้องมีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในด้านการจัดการต่าง ๆ นี้ด้วย โดยเฉพาะในเรื่องของด้านที่พัก สำหรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตยา เตยโพธิ์ (2559 : 136-141) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวทางการพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ ระบบนิเวศรอบ ๆ อาณาบริเวณ มีการปรับปรุงระบบน้ำประปา ไฟฟ้า ห้องน้ำ อาคาร ที่พักใช้ประโยชน์ ป้ายข้อมูลภายในพื้นที่ บุคคลที่ให้ข้อมูลด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยวภายนอก ได้แก่ ร้านอาหาร ถนน ป้ายบอกทางแหล่งธรรมชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีความเหมาะสม

การพัฒนาโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า ควรมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์อาคารเก่า วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน โดยคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ควรใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ทั้งมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกธรรมชาติ ให้คำนึงถึงความเพียงพอและมีประสิทธิภาพ อนุรักษ์ และคงอัตลักษณ์เดิมของท้องถิ่นไว้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ตั้ง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2552 : 5) ได้กล่าวว่า โฮมสเตย์เป็นที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบท หมายถึง การจัดสรรพื้นที่บ้านที่พัก เพื่อบริการนักท่องเที่ยว โดยคงความเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมประจำถิ่น ภายใต้ศักยภาพและการยอมรับของชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งหากมีการวางแผนที่ดีจะก่อให้เกิดผลกระทบด้านบวกทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2555 : 2-3) ได้กล่าวถึงโฮมสเตย์ว่าถือเป็นกิจกรรมท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งจัดที่พักและอาหาร การนำเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง โดยได้รับคำตอบแทนตามความเหมาะสม การจัดกิจกรรมที่พิกัดสัมผัสวิถีชีวิตชนบทหรือโฮมสเตย์ จึงเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาพัฒนาชุมชน โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนร่วมคิด ทำงานร่วมกัน สร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนเป็นหลัก และสอดคล้องกับแนวคิดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2554 : ออนไลน์) ที่ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวแม้ว่าจะไม่ใช่สิ่งจำเป็นพื้นฐานหรือปัจจัย 4 ของการดำรงชีวิต แต่ก็เป็นเรื่องของการพักผ่อนหย่อนใจเป็นนันทนาการ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในการเสริมคุณภาพชีวิต เพราะการท่องเที่ยวถือเป็นการผ่อนคลายความเครียด พร้อม ๆ กับได้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่ได้เห็นความสวยงาม ได้สัมผัสกับวิถีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปจากที่เคยได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และได้สร้างความสัมพันธ์กับคนต่างถิ่นด้วย

จากความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรมของอาคารบ้านพักแบบโคโลเนียล ภายในชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า รวมถึงประเพณี วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชน และโฮมสเตย์บ้านสิงห์ท่า ยังมีสภาพแวดล้อม ทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทำให้นักท่องเที่ยวที่สนใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีความสนใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวที่ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า เพื่อชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และคนในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขึ้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชน และพัฒนาศักยภาพโฮมสเตย์เพื่อรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวในระยะยาว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ เทศบาลเมืองยโสธร สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา ยโสธร สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด รวมถึงชมรมอนุรักษ์มรดกยโสธร ได้มีการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยการดำเนินการจัดตลาดต้องชมถนนคนเดินขึ้น โดยที่คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง อาหารและของที่ระลึกท้องถิ่น ร่วมการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดยโสธร การแสดงดนตรีไทย ดนตรีพื้นเมือง เป็นแหล่งเรียนรู้ ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้ง ชุมชนมีโฮมสเตย์ไว้สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวของชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดยโสธร โดยคำนึงถึงการจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสืบไป

ข้อเสนอแนะ**1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้**

1.1 จากข้อค้นพบนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นต่อศักยภาพโฮมสเตย์ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัย เพื่อไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ส่งเสริมผู้ให้บริการที่พักโฮมสเตย์ให้มีมาตรฐานตาม ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนดอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพราะปัจจุบันย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า ยังมีนักท่องเที่ยวรู้จักและให้ความสนใจจำนวนน้อย โดยการพัฒนาเว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน แผ่นพับป้ายสื่อความหมาย ต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและทำให้มีนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

1.3 ชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่ามีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ทั้งด้านสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีที่ควรค่าแก่การรักษาไว้ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยโสธร เทศบาลเมืองยโสธร ชมรมอนุรักษ์มรดกยโสธร ควรมีการศึกษาองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนย่านเมืองเก่า บ้านสิงห์ท่า และนำเสนอข้อมูลให้คนในชุมชนได้ทราบถึงประวัติความเป็นมา เพื่อที่จะได้ตระหนักและเป็นการปลูกฝังให้ คนในชุมชนเห็นคุณค่า และเกิดความหวงแหนที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการโฮมสเตย์ ภายในจังหวัดยโสธรหรือจังหวัดใกล้เคียง ว่ามีการบริหารจัดการกันอย่างไร ข้อดี ข้อเสีย และปัญหาอุปสรรคในการบริหารของแต่ละชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทาง ในการบริหารจัดการโฮมสเตย์ให้กับชุมชนอื่น ๆ ต่อไปให้ประสบผลสำเร็จ

2.2 ควรทำการศึกษาการตลาดของการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ เพื่อเป็นการวางแผนรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยว ที่สนใจในการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ในระยะยาว

2.3 ควรทำการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ที่มีต่อชุมชนย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เพื่อเป็นการวางแผนและเฝ้าระวังในเรื่องเกิดการผสมกลมกลืนในด้านวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ดั้งเดิมของคนในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา เตยโพธิ์. (2559). *วัฒนธรรมโฮมสเตย์ : การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). *มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย*. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2560, จาก <http://www.homestaythai.net/homestay.aspx>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). *ย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า*. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560, จาก <https://thai.tourismthailand.org/Attraction/>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2554). *แผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560, จาก http://thai.tourismthailand.org/tourismthailand_index/th/
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). *Home Stay-arm Stay*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2555). *การพัฒนานโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปทุมธานี และนนทบุรี*. รายงานโครงการวิจัย. นนทบุรี: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ฉันทิช วรรณถนอม. (2552). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ชมรมอนุรักษ์มรดกยโสธร. (2559). *สถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า*. ยโสธร: พิมพ์ดีการพิมพ์.

- ชมรมอนุรักษ์มรดกโยธธร. (2560). สถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยย่านเมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า. โยธธร: พิมพ์การพิมพ์.
- ดร.ชนัน งามพันธุ์. (2550). การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมการท่องเที่ยว. (2554). เรื่องกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 26ง หน้า 59-63 (31 มกราคม 2555).
- รุ่งอรุณ ศุภกฤตอนันต์. (2553). การศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวของที่พักรวมแบบโฮมสเตย์ : กรณีศึกษาโฮมสเตย์บ้านลาดสมดี ตำบลลุมพุก อำเภอตระการพืชผลจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภัคศิษฐ์ ชัยชนะเจริญ. (2559). มาตรฐานโฮมสเตย์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานจังหวัดโยธธร. (2560). ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดโยธธร. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560, จาก <http://www.yasothon.go.th/web/file/menu1.html>
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). ยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2551). รายงานสรุปสถานการณ์โรงแรมและการท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- Cohen, J.M. and Uphoff. N.Y. (1981). *Rural Development Participation : Concept and Measures for project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies. Cornell University.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.